

Το Πάσχα της γιαγιάς

Αιμιλία Πετράκη

Είναι μια παλιά ιστορία αυτή που θα σας πω. Μια νύχτα Μεγάλου Σαββάτου, την ώρα που όλος ο κόσμος ήταν στην Ανάσταση, μου την είπε η γιαγιά...

Όταν έκλεισε η πόρτα, κι ο μπαμπάς κι η μαμά φύγανε για την εκκλησιά, εγώ ξύπνησα. Άρχισα σιγά σιγά να κλαίω. Την έβλεπα αυτή τη νύχτα από τόσο καιρό μέσα στο μυαλό μου, γεμάτη φώτα, τόσο ωραία...

Ήξερα ότι δεν θα πήγαινα, κι όμως την περίμενα σα να μπορούσε να συμβεί κάτι αλλιώτικο... Και τώρα πια, που είχε κλείσει η πόρτα, που κάθε ελπίδα είχε σβηστεί, ένα παράπονο μ' έπνιγε.

Το κλάμα μου τράβηξε τη γιαγιά, που είχε μείνει στο σπίτι.

– Σώπα, μου 'πε, και εγώ θα σου πω σιγά σιγά μια ιστορία που θυμάμαι τώρα... Τη θυμάμαι κάθε τέτοια νύχτα και ξαναγίνουμαι παιδί σαν εσένα. Και ξαναβλέπω την καημένη τη μητέρα μου να μου λέει: «Ο πατέρας θά 'ρθει».

Και καθίσαμε να τον περιμένουμε μια νύχτα σαν την αποψινή, μονάχες, παρακαλώντας τη θάλασσα να μας τον ξαναφέρει...

– Και ήρθε, γιαγιά;

– Ναι, ήρθε, αλλά άκου να δεις πώς ήρθε: Ο πατέρας μου ήταν καπετάνιος. Είχαμε καΐκια δικά μας κι όλο ταξίδευε. Ερχόταν πότε πότε, και γέμιζε το σπίτι μας με το μεγάλο κορμί του, μας γέμιζε και μας με τα χάρδια του, και ξανάφευγε. Εκάναμε μήνες να τον δούμε. Εγώ αυτά μόλις τα θυμάμαι. Αλλά την αποψινή ιστορία δε θα την ξεχάσω, κι εκατό χρόνια να περάσουν ακόμα.

Τότε έλειπε από πολύν καιρό. Μήνες είχαμε να τον δούμε. Έγραψε στη μητέρα μου ότι θα 'ρχόταν για το Πάσχα και όρισε και την ημέρα.

Πέρασε όμως των Βαΐων, η Μεγάλη Δευτέρα, η Τρίτη, η Τετάρτη, κι ο πατέρας δεν είχε φανεί.

– Μητερούλα, θά 'ρθει ο πατέρας; τη ρωτούσα.

– Θά 'ρθει, θά 'ρθει, μου 'λεγε με βεβαιότητα.

– Και πότε θά 'ρθει;

– Όπου και να 'ναι, έφτασε.

Ήρθε και η Μεγάλη Πέμπτη. Ύστερα από το μεσημέρι, η Μαριγώ με πήρε να πάμε ν' ανάψομε τα καντήλια στον Άγιο Νικόλα – ένα εκκλησάκι που 'ταν ψηλά στο βουνό, σε ένα γκρεμό πάνω από τη θάλασσα. Από μέρες ήταν ο καιρός χαλασμένος. Αλλά εκείνη την ώρα άρχισε ένας δυνατός αέρας που σήκωνε και τις πέτρες από χάμω. Μας βρήκε πάνω στο βουνό· μας τραβούσε, μας έσερνε τα φουστάνια μας, μας στράβωνε. Η Μαριγώ με κρατούσε σφιχτά από το χέρι και προχωρούσαμε. Από το ψηλό μονοπάτι βλέπαμε κάτω τη θάλασσα να χτυπιέται. Η Μαριγώ όλο ψιθύριζε:

– Αγιε Νικόλα μου, ώρα καλή για κείνους που 'ναι στη θάλασσα!

Μα ο καιρός χειρότερευε. Δε βλέπαμε πια μπροστά μας και δεν ξέραμε πού να προχωρήσουμε.

– Κουράγιο, έλεγε η Μαριγώ, να πάμε ν' ανάψομε τα καντήλια· ο πατέρας σου ταξιδεύει.

Και μου 'σφιγγε πιο πολύ το χέρι, και με τραβούσε στο δρόμο, που δεν τον βλέπαμε πια. Εγώ έκλαιγα τρομαγμένη από το κακό του αέρα, και κείνη όλο έλεγε προσευχές για κείνους που έλειπαν.

Όταν φτάσαμε στην εκκλησιά, δε βλέπαμε πια τη θάλασσα. Μια βαριά καταχνιά την είχε σκεπάσει. Την ακούγαμε μόνο να μουγκρίζει από κάτω.

Ύστερα από ώρες γυρίσαμε στο σπίτι. Όλος ο κόσμος ήταν στο πόδι, κάτω στο γιαλό. Είχαν δει ένα καΐκι να περνάει μέσα στην τρικυμία, με τα πανιά του που κοντεύανε να σκιστούν απ' το φούσκωμα. Το είδαν να περνάει σαν αστραπή, κυνηγημένο από τον καιρό, και να χάνεται μες στην ομίχλη. Πέρασε πολύ κοντά απ' το λιμάνι μας χωρίς να μπορέσει να μπει. Άλλοι λέγανε πως ήταν το δικό μας, κι άλλοι άλλο.

Η μητέρα μου, με τα μαλλιά που της τα 'σερνε ο αέρας, με τα μάτια τρομαγμένα, κοίταζε ακόμα αμίλητη τη θάλασσα. Εκεί βαθιά που είχε χαθεί το καΐκι...

Με πήρε και γυρίσαμε στο σπίτι. Στα μάτια της πολεμούσα να διαβάσω την απόφαση.
– Δεν ήταν το δικό μας, μου είπε. Αυτό είχε μεγάλα πανιά· το δικό μας δεν είναι έτσι. Αυτό ήταν ξένο, ούτε του χωριού μας δεν είναι.
– Ο Θεός να το φυλάξει, έλεγε η Μαριγώ κλαίγοντας.

Το Μεγάλο Σάββατο το πρωί ήταν χαρά Θεού. Η θάλασσα καταγάλανη, γαλήνια, ξαπλωνόταν μπροστά μας κάτω από τον ήλιο που έλαμπε. Μα δε φαινόταν τίποτε, ούτε καΐκι ούτε πανί. Όλος ο κόσμος έλεγε πως το καΐκι που πέρασε ήταν το δικό μας. Το 'χαν γνωρίσει και δεν ξέρανε αν θα 'χε σωθεί.

Η μητέρα μου δεν έλεγε τίποτα κι όλο έλπιζε.

Όταν γύρισε από την εκκλησιά, η Μαριγώ τη ρώτησε:

– Κυρία, θα βάψομε τ' αυγά;

– Και γιατί να μην τα βάψεις; ξεφώνισε η μητέρα μου σαν τρελή.

Η Μαριγώ χάθηκε τρομαγμένη.

– Πού είσαι, πού είσαι! φώναζε η μητέρα μου άγρια. Το βράδυ θα κάνομε Ανάσταση με τον αφέντη, τ' άκουσες; Στην Ανάσταση θα 'ναι εδώ. Θα 'ρθει απόψε ως τη νύχτα. Θα 'ρθει, θα 'ρθει... Ναι, θα 'ρθει!

Η δυστυχημένη ήθελε να βεβαιώσει πρώτα τον εαυτό της κι ύστερα εμάς, πως αυτό που φοβόταν δεν ήταν αλήθεια. Όχι, δεν μπορούσε να 'ταν αληθινό.

Ο καλός καιρός είχε ζωντανέψει τη μητέρα μου. Όλη την ημέρα ήταν χαρούμενη. Μας βεβαίωνε ότι κάπου ήταν ο πατέρας, κάπου αργοπόρησε με τον καιρό. Και θα 'ρχόταν ως το βράδυ, για να μη μας αφήσει μοναχές το Πάσχα.

– Ω, θά 'ρθει, έλεγε, εγώ τον ξέρω καλά.

Και γέμισε πάλι το σπίτι μας από ελπίδα, και κοιτάζαμε ολοένα από το δώμα, από τα παράθυρα, τη θάλασσα, βέβαιες ότι θα δούμε τα πανιά μας, ότι θ' ακούσομε τις φωνές του πατέρα. Το κακό που όλος ο κόσμος έλεγε ότι πάθαμε, είχε σταματήσει έξω από την πόρτα μας, δεν μας είχε ακόμα αγγίξει. Αλλά η μέρα περνούσε, και η μητέρα γινόταν όλο και πιο σιωπηλή.

Όταν άρχισε να νυχτώνει, με πήρε από το χέρι και τραβήξαμε έξω από το χωριό. Το σπίτι μας ήταν στην άκρη άκρη, κοντά στη θάλασσα. Πιο πέρα άρχιζαν τα βράχια, και στο τέλος ήταν ένας πελώριος κάβος. Εκεί έβλεπες όλο το πέλαγος· στη ρίζα του ήταν μια μεγάλη σπηλιά γεμάτη από φύκια ξερά. Μπήκαμε μέσα στη σπηλιά και καθίσαμε.

– Από δω θα δούμε τον πατερούλη που θά 'ρθει, μου είπε η μητέρα.

Καθίσαμε κοντά κοντά, πάνω στα ξερά φύκια. Βλέπαμε όλη τη θάλασσα μπροστά μας, ως πέρα που γινόταν ένα με τον ουρανό. Δε φαινόταν τίποτα, ούτε πανάκι ούτε πουλί. Κοιτάζαμε εκεί χωρίς να μιλάμε, ώσπου νύχτωσε καλά. Ήρθε και η Μαριγώ με το φανάρι. Ήθελε να με πάρει. Εγώ κλαίγοντας παρακαλούσα τη μητέρα να μ' αφήσει να μείνω εκεί μαζί της.

Η μητέρα, χωρίς να θυμώσει, έστειλε τη Μαριγώ να φέρει μια κουβέρτα από το σπίτι. Κι αυτή, χωρίς να μιλήσει, έφυγε. Όταν γύρισε με την κουβέρτα, με τυλίξανε μέσα και καθίσαμε κι οι τρεις εκεί.

Ανάμεσα στη μητέρα και στη Μαριγώ, δε μιλούσα και δε σάλευα. Δεν ξέρω πόσες ώρες μείναμε εκεί. Δεν κοιμόμουνα, ούτε ήμουνα ξύπνια. Άκουγα την καρδιά μου που χτυπούσε και την αναπνοή τής μητέρας. Άκουγα τη θάλασσα που μπαινόβγαινε ήσυχα στις κουφάλες των βράχων, κάτω από τα πόδια μας, σα να ανάπνεε κι αυτή περιμένοντας μαζί με μας. Κοίταζα το σκοτάδι της θάλασσας, που δε φαινόταν κανένα φως, και ξαφνικά νόμιζα πως πολλά φωτάκια πλέανε μέσα, πως ερχόνταν προς εμάς, πως ήταν και το καΐκι μας· άκουγα τη φωνή του πατέρα που φώναζε στους ναύτες. Μα ύστερα όλα χάνονταν· κι όλα τα φώτα ήταν τ' άστρα στον ουρανό.

Ξαφνικά, η καμπάνα ακούστηκε. Ο ήχος της, χαρούμενος, γέμισε τον αέρα. Μας τρόμαξε και μας συνεπήρε.

Ξεπεταχτήκαμε ακούγοντας τη φασαρία από το χωριό. Μια χαρά γέμισε τον αέρα.

– Ο Χριστός ανασταίνεται! είπε η Μαριγώ κι έκανε το σταυρό της.

– Ευλογημένος να 'ναι, είπε η μητέρα μου.

Ακούσαμε για πολλή ώρα τις καμπάνες, τη χαρά της Ανάστασης. Πέρσι ήμαστε στην εκκλησιά με τον πατέρα, με τις λαμπάδες μας αναμμένες. Κι ύστερα, εμένα με πήγε στην αγκαλιά του στο σπίτι.

Σιγά σιγά, έπαψε η φασαρία από το χωριό. Βυθιστήκαμε πάλι στη σιωπή, στο σκοτάδι. Κοιτάζαμε τη θάλασσα.

– Κυρία, είπε σιγά η Μαριγώ, πάμε πια στο σπίτι. Περάσανε μεσάνυχτα. Ο αφέντης θα 'ρθει στο σπίτι μόλις έρθει· δε θα 'ρθει εδώ.

– Πάμε, είπε η μητέρα.

Με πήρε από το χέρι. Η Μαριγώ έφεγγε με το φανάρι. «Δεν ήρθε ο πατέρας» είπα εγώ κι άρχισα να κλαίω. Η μητέρα ούτε μίλησε, σα να μη μ' άκουσε.

Φτάσαμε κοντά στο σπίτι.

– Κυρία, το φως είναι αναμμένο, είπε η Μαριγώ ξαφνιασμένη· εγώ το 'χα σβήσει.

Η μητέρα μου δε μίλησε πάλι καθόλου.

– Κυρία, πώς άναψε το φως;

Άνοιξε τρέμοντας την ξώπορτα. Η μητέρα προχωρούσε σα να μην καταλάβαινε.

Μέσα στην τραπεζαρία μάς περίμενε ο πατέρας.

Μας άρπαξε στα δυνατά του μπράτσα και μας φιλούσε. Η μητέρα μισοπεθαμένη έκλαιγε στην αγκαλιά του, έκλαιγε έτσι όπως ποτέ δεν την ξαναείδα.

Το καϊκι μας είχε βουλιάξει, μα ο πατέρας είχε σωθεί, και είχε γυρίσει από τη χώρα με τα πόδια.

Είχε γυρίσει όμως, κι αυτό έφτανε σε μας. Και κάναμε Πάσχα μαζί, όπως το 'χε πει η μητέρα.

.....

Και η γιαγιά ακούμπησε το κεφάλι στο χέρι της και σώπασε. Και σωπαίναμε κι οι δυο κοντά κοντά, σα να ήταν πάλι εκείνη η νύχτα...

(από το βιβλίο: Ανθολόγιο για τα παιδιά του Δημοτικού, μέρος δεύτερο, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, 1975)

Εργασίες (στο τετράδιο ελληνικών)

1. Κάνω τις δικές μου υποθέσεις για το χρόνο και το χώρο που διαδραματίστηκε η ιστορία της γιαγιάς
2. Βρίσκω από το κείμενο στοιχεία που να δείχνουν ότι το επάγγελμα του ναυτικού είχε αρνητικά στοιχεία, τόσο για τους ίδιους τους ναυτικούς, όσο και για τις οικογένειές τους.
3. Καταγράφω φράσεις ή προτάσεις από το κείμενο που να φανερώνουν την αγωνία των πρωταγωνιστών της ιστορίας για τον πατέρα
 - α. του μικρού κοριτσιού
 - β. της μητέρας
 - γ. της Μαριγώς
4. Εξηγώ με δικά μου λόγια γιατί νομίζω ότι επέλεξε η συγγραφέας του κειμένου να τοποθετήσει την ιστορία του πατέρα της μικρής τη Μεγάλη Εβδομάδα.